2025/1100

18.6.2025

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2025/1100,

23. mai 2025,

millega võetakse vastu suunised Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1735 artiklis 13 sätestatud strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide teatavate valikukriteeriumide rakendamiseks

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724, ([1]) eelkõige selle artikli 13 lõiget 2,

ning arvestades järgmist:

(1) Määrusega (EL) 2024/1735 on kehtestatud ühine õigusraamistik, mille eesmärk on tugevdada nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi liidus. Selle raamistiku oluline mehhanism on strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide kindlaksmääramine. Kindlaksmääramise valikukriteeriumid on sätestatud määruse (EL) 2024/1735 artiklis 13, milles on nõutud, et komisjon võtaks vastu rakendusakti, milles sätestatakse suunised, millega tagatakse nende kriteeriumide ühetaolised rakendamistingimused.

(2) Suunistes tuleb kindlaks määrata vähemalt konkreetsed suunised määruse (EL) 2024/1735 artikli 13 lõike 1 punkti a alapunktis ii ja punktis b sätestatud kriteeriumide kohta. Need suunised peaksid aitama hinnata, kas strateegilisele nullnetotehnoloogia projektile lisatud tootmisvõimsus on seotud esimese omataolise või parima võimaliku tehnoloogia tootmisvõimsusega, ja kas seda täiendavat tootmisvõimsust saab pidada märkimisväärseks.

(3) Liikmesriikide ametiasutustele täiendava abi andmiseks sisaldavad suunised ka üldisi kaalutlusi, et tagada ühetaolised tingimused määruse (EL) 2024/1735 artikli 13 lõikes 1 sätestatud kriteeriumide rakendamiseks. Need suunised peaksid aitama hinnata ka seda, kas projekt vastab kõnealuse määruse artikli 13 lõike 1 punktis c osutatud keskkonnakestlikkuse kriteeriumile. Samuti tuleks selgitada, kuidas on võimalik täita kõnealuse määruse artikli 13 lõike 1 punkti a alapunktis i osutatud 50 % impordist sõltuvuse künnist ning kuidas tõlgendada kõnealuse määruse artikli 13 lõike 1 punkti a alapunktis iii osutatud mõistet „märkimisväärne osa maailma toodangust“.

(4) Käesolevas otsuses sätestatud meetmed on kooskõlas nullnetotehnoloogia komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Suunised Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1735 artikli 13 lõikes 1 sätestatud strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide teatavate valikukriteeriumide rakendamiseks on esitatud käesoleva otsuse lisas.

([1]) ELT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel, 23. mai 2025

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN

LISA

Suunised Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1735 ([1]) artikli 13 lõikes 1 sätestatud strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide teatavate valikukriteeriumide rakendamiseks

1. Üldised märkused

Liikmesriigid tunnustavad strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena liidus asuvaid nullnetotehnoloogia tootmisprojekte, mis aitavad kaasa määruse (EL) 2024/1735 artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamisele ja mis vastavad vähemalt ühele kõnealuse määruse artikli 13 lõikes 1 sätestatud kriteeriumile.

Selleks et hinnata, kas projekt vastab määruse (EL) 2024/1735 artiklis 1 sätestatud eesmärkidele, võivad liikmesriigid kaaluda, kas projekt suudab aidata kaasa liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamisele, sealhulgas nullnetotööstuse tarneahelate vastupanuvõimele ja kestlikkusele. Liikmesriigid peaksid võtma arvesse, kellel asjaomastest ettevõtjatest on kontroll, ja iga ettevõtja suhtelist osalemist projektis, pidades eelkõige silmas kolmandate riikide osalejate võimalikku mõju. Kontrolli tuleks tõlgendada nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 artikli 3 lõigete 2 ja 3 tähenduses.

Kriteeriumide ühetaolise kohaldamise tagamiseks tuleb selleks, et esitada asjaomasele liikmesriigile taotlus nullnetotehnoloogia tootmisprojekti tunnustamiseks strateegilise nullnetotehnoloogia projektina, kasutada komisjoni ametlikul veebisaidil ([2]) esitatud eelnevalt kindlaksmääratud vormi.

Komisjon soovitab liikmesriikidel tungivalt järgida seal kirjeldatud taotlusprotsessi. Selle protsessi eesmärk on muuta strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide staatuse taotluste ettevalmistamine, turvaline esitamine ja läbivaatamine lihtsamaks. Lisaks kutsutakse liikmesriike üles määrama ühe või mitu asutust riiklikuks kontaktpunktiks, kes vastutab strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide staatuse taotluste menetlemise eest.

Riiklik kontaktpunkt koordineerib määruse 2024/1735 artiklis 13 sätestatud valikukriteeriumide hindamist. Nad peaksid tagama, et taotlusprotsessis järgitakse sidusat ja struktureeritud lähenemisviisi, ning muutma kiire ja täpse teabevahetuse riiklike ametiasutuste ja komisjoni vahel lihtsamaks. Kontaktpunkti kaasamine taotlusmenetlusse aitab liikmesriikidel muuta menetluse sujuvamaks ja tõhusamaks, sest koordineerimine komisjoniga on parem ning hindamisprotsessid läbipaistvamad.

2. Esimene omataoline tootmisüksus

Määruse (EL) 2024/1735 artikli 13 lõike 1 punktis b osutatud mõiste „esimene omataoline tootmisrajatis“ on määratletud kõnealuse määruse artikli 3 punktis 32 kui „uus või oluliselt uuendatud nullnetotehnoloogia rajatis, mis pakub innovatsiooni seoses sellise nullnetotehnoloogia tootmisprotsessiga, mida liidus veel oluliselt ei ole või mida ei ole kavas ehitada“. Seega on esimene omataoline rajatis selline rajatis, mis i) toodab kõnealuse määruse artiklis 4 loetletud nullnetotehnoloogiaid ja ii) millel on innovatsioonisuutlikkus sellise nullnetotehnoloogia tootmisprotsessis, mida liidus veel oluliselt ei ole või mida ei ole kavas ehitada; see tähendab, et rajatist, mis suudab toota samaväärset toodet, pakkuda samaväärset protsessi või jõudlust, ei tohiks liidus juba olemas olla või seda ei peaks olema kavas ehitada. Innovatsioonisuutlikkus ei tähenda väiksemaid muudatusi ega täiustusi.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (ELT L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

([2]) https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/net-zero-industry-act/strategic-projects-under-nzia/strategic-projects-application-process_en.

Punktis ii osutatud innovatsiooni mõiste juhindub selle laiemast kohaldamisest liidu õigusraamistikus, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2023/1781 ([3]). Kui liidus teatavat innovatsiooni juba teadus- ja arendustegevuses või väikesemahulises tootmises kasutatakse, võib selle innovatsiooni uut suuremahulist tootmist pidada siiski selliseks, mida liidus veel oluliselt ei ole. Esimest korda liidus uuenduslikku materjali kasutav rajatis võib kvalifitseeruda esimeseks omalaadseks, isegi kui seda materjali on liidu katserajatistes katsetatud. Ka paralleelselt samal ajal toimuvad projektid võivad klassifitseeruda selle liigituse alla.

3. **Parim võimalik nullnetotehnoloogia**

Mõistet „parim võimalik“ on nullnetotehnoloogia ja tootmisvõimsuse kontekstis selgitatud määruse (EL) 2024/1735 artikli 13 lõike 1 punktis b ja artikli 13 lõike 2 punktis a. „Tootmisvõimsus“ on defineeritud artikli 3 lõikes 33 kui „tootmisprojektis toodetud nullnetotehnoloogiate tootmise koguvõimsus, või kui tootmisprojekti käigus toodetakse konkreetseid komponente või masinaid, mida kasutatakse peamiselt vastavate toodete tootmiseks, ja ei toodeta lõpptooteid, siis selle lõpptoote tootmisvõimsus, mille jaoks kõnealuseid komponente või konkreetseid masinaid toodetakse“.

Parima võimaliku nullnetotehnoloogia tootmisvõimsuse tõlgendamisel võetakse arvesse määruse (EL) 2024/1735 laiemat konteksti ja liidu õigusraamistikku, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1785, ([4]) milles on määratletud parim ja võimalik tehnika. Kuigi seda määratlust kasutatakse keskkonnatoime suhtes, saab seda kohandada ja kohaldada ka nullnetotehnoloogia tootmistavade puhul. Seega viitab parima võimaliku tehnoloogia tootmine kõige tõhusamatele ja moodsamatele tegevustele ja töömeetoditele, pöörates erilist tähelepanu tootmistavade tehnoloogilisele tõhususele ja innovatsioonile.

Määruse (EL) 2024/1735 artiklis 13 osutatud „parima võimaliku“ tehnoloogia all mõistetakse järgmist:

a) „parim“ tootmisvõimsus – kõige tõhusam ja moodsam tootmistegevuse ja tootmisviiside arenguetapp, mis näitab konkreetse tehnika praktilist sobivust;

b) „võimalik tehnoloogia“ – niisugusel arengutasemel nullnetotehnoloogia, mis võimaldab selle rakendamist vastavas tööstussektoris ja mille kasutamine on kulusid ja eeliseid arvesse võttes majanduslikult ja tehniliselt otstarbekas, olenemata sellest, kas seda tehnikat kasutatakse või luuakse liidus, kui see tehnika on käitajale mõistlikul viisil kättesaadav.

Teise võimalusena võib parima võimaliku nullnetotehnoloogia tootmist tõlgendada kui projekti suutlikkust toota parimaid olemasolevaid nullnetotehnoloogia tooteid, mis on praegu siseturul kättesaadavad. Seega võib „parim võimalik“ tehnoloogia koosneda toodetest, mis on parema jõudlusega kui praegu siseturul kättesaadavad tooted. Hindamised peaksid põhinema usaldusväärsetel allikatel, näiteks tehnilistel aruannetel ja turuteabel.

Kui asjaomane nullnetotehnoloogia kuulub juba keskkonnatoimet käsitlevate kehtivate liidu õigusaktide, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/125/EÜ, ([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1781 ([6]) või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1369 ([7]) kohaldamisalasse, käsitatakse kõrgeimasse või paremuselt teise energiatõhususe klassi kuuluvat nullnetotehnoloogiat kui parimat võimalikku nullnetotehnoloogiat, kui see kuulub kohaldatavate tõhususklasside kõrgeimasse või paremuselt teise klassi.

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/1781, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pooljuhiökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2021/694 (kiibimäärus) (ELT L 229, 18.9.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1785, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) ning nõukogu direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta (ELT L, 2024/1785, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1785/oj).

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (ümber sõnastatud) (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/125/oj).

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1781, millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisainiõuete sätestamise raamistik, muudetakse direktiivi (EL) 2020/1828 ja määrust (EL) 2023/1542 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/125/EÜ (ELT L, 2024/1781, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1369/oj).

4. **Märkimisväärne tootmisvõimsus**

Selleks et teha kindlaks, kas tootmisvõimsust saab pidada märkimisväärseks vastavalt määruse (EL) 2024/1735 artikli 13 lõike 1 punkti a alapunktile ii, kasutatakse vähemalt üht järgmistest meetoditest:

a) kui nullnetotehnoloogia tootmisprojekti kavandatud tootmisvõimsust aastas saab mõõta gigavattides (GW), käsitatakse märkimisväärsena võimsust, mis on vähemalt 1 GW aastas vähemalt ühe lõpptoote, konkreetse komponendi või konkreetse masina puhul, mida kasutatakse ühes tootmiskohas peamiselt nullnetotehnoloogia tootmiseks;

b) kui nullnetotehnoloogia tootmisprojekti kavandatud tootmisvõimsust aastas ei saa mõõta gigavattides, võib selle kavandatud tootmisvõimsust pidada märkimisväärseks, kui see on võrdne esikümnesse kuuluva liidus juba tegutseva sama või samaväärset tüüpi nullnetotehnoloogia tootmisprojekti aastase tootmisvõimsusega või ületab seda; sellise tootmisprojekti aastane tootmisvõimsus arvutatakse eelneva aasta turuandmete põhjal, mis on saadud usaldusväärsetest allikatest, nagu tehnilised aruanded ja turuteave;

c) kui nullnetotehnoloogia tootmisprojektid on vertikaalselt integreeritud tootmiskohad, võib nende tootmisvõimsust pidada oluliseks, kui samas tootmiskohas on kavas toota rohkem kui üht lõpptoodet, konkreetset komponenti või konkreetset masinat, mida kasutatakse peamiselt nullnetotehnoloogia tootmiseks;

d) kui peamiselt nullnetotehnoloogia tootmiseks kasutatava lõpptoote, konkreetse komponendi või konkreetse masina praegune tootmisvõimsus liidus on väiksem kui määruse (EL) 2024/1735 artikli 5 lõike 1 punktis a sätestatud 40 % võrdlusalus, võib ka käesoleva lõike punktides a ja b kindlaks määratud tootmisvõimsusest väiksemat tootmisvõimsust pidada märkimisväärseks. Seda, kas väiksemat tootmisvõimsust saab pidada märkimisväärseks, võimaldab hinnata kõnealuse määruse artikli 42 lõike 1 punkti b kohane komisjoni seire liidu edusammude üle kõnealuse võrdlusaluse saavutamisel. Kui selline teave puudub, võib strateegilise nullnetotehnoloogia projekti staatuse taotleja esitada liikmesriigile usaldusväärsed tehnilised aruanded ja turuteabe.

Selleks, et määrata kindlaks, kas projekt pakub märkimisväärset tootmisvõimsust kooskõlas punktidega a–d, võivad liikmesriigid lisaks kaaluda ka seda, kas projekt on kooskõlas liidu strateegiliste prioriteetide, tarneahela vastupanuvõime ja keskkonnakestlikkusega.

5. **Suunised määruse (EL) 2024/1735 artiklis 13 sätestatud muude kriteeriumide kohta**

a) Keskkonnakestlikkus

Selleks et teha kindlaks, kas projekt vastab määruse (EL) 2024/1735 artikli 13 lõike 1 punktis c sätestatud kriteeriumile, tuleb tõendada, et projekti raames kasutatavad tavad vähendavad märkimisväärselt ja püsivalt CO_2 ekvivalentides mõõdetud heidet, optimeerides samal ajal keskkonnaalaseid hüvesid seoses õhku, vette ja pinnasesse sattuva heite ning energia-, vee- ja materjalitõhususe ning ohtlike ainete kasutamisega. Kõnealused vähendamised peavad:

i) tuginema sellele, kui mitu tonni CO_2 ekvivalenti on hinnanguliselt välditud, kasutades selgelt defineeritud eeldusi ja metoodikat;

ii) olema projekti põhieesmärk ja aitama märkimisväärselt kaasa heitkoguste vähendamisele kooskõlas liidu kliima- ja energiaeesmärkidega.

Strateegilise nullnetotehnoloogia projekti staatuse taotlust menetlev liikmesriik peab tagama, et heitkoguseid ei lükata lihtsalt teise sektorisse, vaid et tulemuseks on CO_2 ekvivalentides mõõdetud heite üldine vähenemine. Lisaks peavad kõik määruse (EL) 2024/1735 artikli 13 lõike 1 punktis c loetletud tavad vähendama nii märkimisväärselt kui ka püsivalt CO_2 ekvivalentides mõõdetud heidet.

b) 50 % impordist sõltuvuse künnis

Määruse (EL) 2024/1735 artikli 13 lõike 1 punkti a alapunkti i kohaldamisel käsitatakse nullnetotehnoloogia puhul 50 % impordist sõltuvuse künnist kui kõigist kolmandatest riikidest liitu suunatud kumulatiivse impordi ja liidu pakkumise suhet samal aastal.

Kui ajakohastatud teave, mille komisjon peab esitama vastavalt määruse (EL) 2024/1735 artikli 29 lõike 2 teisele lõigule, on kättesaadav, võivad liikmesriigid seda kasutada võrdlusalusena impordist sõltuvuse kindlaksmääramisel. Sellise teabe puudumisel võivad liikmesriigid impordist sõltuvuse kindlaks määrata muude usaldusväärsete allikate, näiteks tehniliste aruannete ja turuteabe põhjal.

c) Märkimisväärne osa maailma toodangust ja otsustav roll vastupanuvõimes

Määruse (EL) 2024/1735 artikli 13 lõike 1 punkti a alapunkti iii kohaldamisel kehtib järgmine:

i) mõiste „märkimisväärne osa maailma toodangust“ tähendab projekti, millega toodetakse lõpptoodet, erikomponenti või konkreetset masinat, mille tootmisvõimsus liidus ületab 15 % ülemaailmsest tootmisvõimsusest, mis vastab määruse (EL) 2024/1735 artikli 5 lõike 1 punktis b sätestatud ülemaailmse tootmise võrdlusalusele, ja mis tuleb kindlaks määrata komisjoni seire põhjal liidu edusammude üle kõnealuse võrdlusaluse saavutamisel vastavalt kõnealuse määruse artikli 42 lõike 1 punktile b.

   Kui selline teave puudub, võib strateegilise nullnetotehnoloogia projekti staatuse taotleja esitada liikmesriigile usaldusväärsed tehnilised aruanded ja turuteabe;

ii) lisaks tõlgendatakse määruse (EL) 2024/1735 artikli 13 lõike 1 punkti a alapunktis iii sisalduvat mõistet „oluline roll liidu vastupanuvõime tagamisel“ projekti otsese mõjuna liidu tarneahela turvalisusele, energiasõltumatusele või strateegilisele sõltumatusele.